

Ez már a negyedik kötet, amelyet a szerző a család több mint százhusz éves ügyvédi irodájának csodával határos módon megőrzött periratai alapján írt. Ezúttal is a hajdan virágzó, mára már eltűnő bánáti közösségek „irattárból való történeteit” kelti életre, amelyeknek, fogalmaz egy helyen a szerző, „néha elfogynak az emlékezhordozói” is, és a fennmaradás küszöbére érkezett a magyar emlékezet is.

Az egykori jogi esetekből irodalmi szövegek születnek – ezekben jelen van a történelem és egy elfelejtett világ. Egy már nem létező bánáti, soknyelvű, sokkultúrájú és -hitű közösség „Nagy Története” személyes „kis történetekből”, egyéni cselekvésvilágokból bontakozik ki. Időben a történelem „nagy hevületei”, a második világháború alatti és utáni években vagyunk. A bánáti táj eleven emberekkel népesül be, a múlt belehelyeződik a kisemberek apró-cseprő, mindennapi történeteibe. A szerző azonban nemcsak dokumentál, de emlékezik és konstruál is, s ő maga is a múltértelmezés és emlékezet szereplőjévé válik.

A *Lederer-ügyek* című írását egyszerű családtörténetnek is nevezhetnénk, de ennél jóval több: arról szól, milyen durván lép be a történelem az emberek személyes életébe. Mi lesz a sorsa egy holokausztot túlélte régi bánáti birtokos dinasztíának egy olyan korban, amikor a korábbi jó tettek, az elszenvedett üldöztetés a semmibe vész. A szerző visszahozta a semmibe veszett múltat, és ez a visszahozott valóság valóban izgalmas olvasmány.

A. SAJTI Enikő